

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Nicolai Cavssini Trecensis E Societate Iesv, De Eloqventia
Sacra Et Hvmana**

Caussin, Nicolas

Coloniae Agrippinae, 1626

Otanis Oratio Pro Imperio Popvlari

[urn:nbn:de:hbz:466:1-68724](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-68724)

ve victoriam partam inter hos, de quibus parta est, obtinere possumus. *Carite opus est.* Hoc ne vno, an pluribus in vestra potestate est. Illud scire debetis, *militarem sine duce turbam, corpus esse sine spiritu.* Sextus mensis est, quo Roxane praegnant est. Optamus, vt matrem enitatur, cuius regnum Dijs approbantibus futurum, quandoeunque adoleuerit. Interim, a quibus regi velitis destinare.

O E C O N O M I A

orationis.

I. Haec oratio valde orata est, & civilis, praefert enim insignem moderationem, & fidem ipsius Perdicæ, quod magnum erat amoris, & benevolentia tenacium. Atque ut à Principe viro resecta sententias habet verba pressa, rebus magnas, vt cum dicit Alexandrum commo datum terris, non datum, Obseruatum est (inquit) Fabius lib. 6. esse nescio quam, quæ spectantitas decerpat, inuidiam. Ne videlicet ultra, quam homini datum est nostra prouehantur. Deinde, quod habet. Militarem sine duce turbam, corpus esse sine spiritu, Rectè ad mentem Seneca, qui de Imperatore ait, Is est spiritus, quem tot millia trahunt. Examinon- dus apud S. Maximum, serm. 9. de Magistratu, & potestate, cum magnum, & pulchrum videret exercitum sine duce. Quanta (inquit) bellua caput nullum habet.

O R A T I O P T O L O M A E I.

Digna profus est soboles, quæ Macedonium Imperer genti Roxanis vel Arsinae filius, cuius nomen quoque in Europa di-

cere pigeat. Maiore ex parte captiuus est. Cui Perfas vicerimus, vt furpi eorum Ieruiamus! quod iusti illi reges Darius, & Xerxes, tot millium agminibus, tantisque clatibus ne quicquam periuerunt. Mea sententia hæc est, vt sede Alexandri in regia posita, qui consilij eius adhibebantur, coeant, quoties in commune consulto opus fuerit, eoque quod maior pars eorum decreuerit, statuo. Duces praefectique copiarum his praecant.

O R A T I O M E L E A G R I.

Dura, & aspera, quæ truculentum oratorem facile arguat.

Nec Dijs fuerint, vt Alexandri fortuna, tantique regni fastigium in istos humeros ruat, homines certè non ferent. Nihil dico, de nobilioribus, quam hic est, sed de viris tantum, quibus inuitis nihil perpeti necesse est. Nec vero interest Roxanis filium quandoeunque genitus erit, an Perdicam regem habeatis, cum iste subterclæ specie regnum occupaturus sit. Itaque, nemo ei rex placet, nisi qui nondum natus est, & in tanta omnium festinatione, non iusta modo, sed etiã necessaria, exactos menses solus expectat, & iam diuinat: mare esse conceptum, quem vos dubitatis paratum esse, vel subdere. Si medijs fidius, Alexander hunc nobis regem post se reliquisset, id solum, ex his, quæ imperasset non faciendum esse censerem. Quin igitur ad diripiendos thesauros discurritis: Harum enim opum regiarum, vtique populus est hæres.

C O N S V L T A T I O P E R S A R V M D E S T A T U
Monarchia, & Aristocrazia, Democratia.

O T A N I S O R A T I O P R O I M P E R I O P O P V L A R I.

Ex Herodoto.

Argumentum.

Oppresso Mago, qui Persarum errore abusus erat ad regnum occupandum, quæ inter regnum erat, consultant proceres, quid facta opus sit, & quod genus administranda Republica

Reipublice sit saluberrimum. In his Otanes populare imperium ceteris anteponit omnibus, in quam sententiam hactenus est habita oratio, qua potissimum regni, & popularis imperij contentionem habet.

Ed. H. S.

Εμοὶ δοκεῖ ἕνα ἢ ἡμῶν μὲναρχον μόνον κηρέτι γενέσθαι· οὔτε γὰρ ἡδύ, οὔτε ἀγαθόν. εἶδετε μὲν γὰρ τὴν καμύσειαν ἔσθιν ἐπ' ὄσον ἐπέσθη, μετεσχίκατε δὲ καὶ τὸ μέγα, ὅθεν ἔσθιν. καὶ ὡς δὲ ἀνείρημα κατηρημένον μὲναρχίᾳ, τῆ ἔξοσι ἀνευδύνως ποιεῖν τὰ βόλεται, καὶ γὰρ ἀντίστροφον ἀνδρῶν πάντων γάντα ἐς ταύτων τὴν ἀρχήν, ἐκ τῶν τ' ἐσθίων νομμάτων σήσεις ἐγγίνεσθαι μὲ γὰρ ἡ βέρσι ὑπὸ τ' παρειόντων ἀγαθῶν. φθόνῳ δὲ ἀρχίθην ἐνεμύθεσθαι ἀνθρώπων δύο ἢ ἔχων ταύτα, ἔχει πάντων κακότητα. τὰ μὲν γὰρ ὑβρεὶ κεκορημένῳ ἔρδει πολλά, καὶ ἀτάσθαλα, τὰ δὲ φθόνῳ καὶ ταῖ ἀνδρα γε τούραννον, ἀφθονον εἰσένειναι, ἔχοντά γε πάντα τὰ ἀγαθὰ. τὸ δὲ ὑπερῶν τὸν τ' ἔστι ἐς τοὺς πολιήτας πέφυκε. φθονεῖ γὰρ τοῖσι ἀρίστοις περιεῖσι τε καὶ ζώσσι, χάρει δὲ τοῖσι κακίοισι τ' ἢ ἀσῶν. διαβολὰς δὲ ἀριστον ἐνδέχεται ἡγεῖται. ἀναρμισότατον δὲ πάντων ἢν τε γὰρ αὐτὸν μεζῖος δάμαζις, ἀπέχεται. ὅτι εὐχάρτα δὲρα ποιεῖται. ἢ τε δὲρα πείη τις κάρτα, ἀχθεταί, ἀτε δὲρα τῶν ἡγῶ μῶμος. τὰ δὲ δὴ μέγισται ἐρχομαι ἐρέων νόμακά τε κενεῖ πάτερι καὶ βίαται γυναικας, κτείνει τε ἀρίτως. πῆθ' ἢ ἀρχον, πρῶτα μὲν νόμα πάντων κάλλιστον ἔχει, ἰσονομίαν, δεύτερα δὲ, πέτων τ' ἢ μὲναρχῶν, ποιεῖ οὐδέν. πάλαι μὲν γὰρ ἀρχὰς ἀρχεῖ, ὅσα ὄντων δὲ ἀρχὴν ἔχει, βυλευματα δὲ πάντα ἐς τὸ κοινόν ἀναφέρει. τίθει μὲν ὄντων μ. μετ' ἑντας ἡμέρας μὲναρχίᾳ, τὸ πῆθ' ἢ αἰεὶ μ, ἐν γὰρ τῶν πολλῶν ἐν τὰ πάντα.

Equidem ut posthac nostrum vnus rerum solus portatur, author nequaquam fuerim: Quoniam id ne que iucundum, neque vtile est. Nam quò progressa sit Cambylis insolentia vidistis, & Magi quoque insolentiam experti estis. Qui autem, obsecro, sub vnus dominatu res bene constituta esse, recteque, & ordine administrari queant, cum ei pro libidine agere omnia impune liceat? & cum hic dominatus sit eiusmodi, qui virum omnium alioqui optimum de pristinis curis, cogitationibusque dimouere possit? Etenim ad inuidiam iam inde ab initio homini ingenita accedit ex presentibus bonis insolentia. Que duo cum habet, malorum omnium fontem habet: Quippe qui ex insolentia, qua rurgit, ad multa facinora, ad multa etiam ex inuidia prorumpat. Nam cum quidem, qui solus rerum potitur, ab omni inuidia remotum esse deceret, vapore qui omnia bona possideat: Sed ita se erga populares suos gerit, vt qui plane contrario præditus est ingenio. Siquidem eorum optimis quibusque, qui superstitutes sunt, inuidet, pessimis autem delectatur: criminationibus etiam, & calumnijs locum dare, optimum esse censet. & (quod est quiddam maxime secum dissidens) siquidem eum non valde suspicias, infensus est, quod non impense colatur: si impense quis eum colat, eo cultu tanquam assentatione offenditur, vt autem ad ea multa, quæ omnium grauissima sunt, veniam, iura patria euerit, mulierum est stuprator, indignatorum interfector. At cum dominatur populus, primum quidem nomen obtinet omnium pulcherrimum, Honomian, (id est iuris æquabilitatem), deinde verò nihil eorum agit, quæ is, penes quem vnus est summa rerum, agere solet. Soritur enim populus magistratus, & administrationis rationes refert, suaque consilia inter se communiceant. Quamobrem censeo nobis, missum facientibus vnus dominatum, populum euehendum esse, in eo enim nihil desiderare possimus.

Inuidia & insolentia duo malorum fontes.

Democritus.

OECONOMIA ORATIONIS.

I. Praecept & concisa sententia contra μοναρχίαν. cuius ratio duplex affertur, in genera. Vna utilitatem spectat, altera voluptatem.

II. Primò dissuadet à recentibus exemplū Cambysis & Smerdis, quorum contumelia, cui tandem ignota?

III. Anatura regni, magnum nequitia irritamentum nimia potentia. Quod non potest, vult posse, qui nimium potest. Et ferme duo regum mor-

bi, contumelia, & inuidia. Haec (inquit) ex vita mollitia, & bonorum affluentia, illa ex metu, & insatiabili ambitionis cupiditate. Hinc alia, atq; alia vitiorum pestes oriuntur.

IV. Antapodosis status popularis, in qua (inquit) nomen blandum, criminum exilium, moderatio prudens, & mansuetudo ex consiliorum omnium consociatione.

ORATIO MEGABYSI.

Ex eodem Herodoto.

Argumentum.

Sententiam dixit in eodem consilio Megabysus, placereque sibi ostendit quid superiori sententia regnum videbat abrogari; sed nequaquam sibi probari, quod rerum summam ad populum deserret, eique generi paucorum dominatum antepōnit.

DE ARISTOCRATIA.

ΤΑ ὅταν τις εἴπω τυραννίδα παύω, λελέχθω χαμοὶ ταῦτα. τὰ ἕξ τὸ πλῆθος ἀνωγε φέρει τὸ κράτος γνώμης τῆς ἀρίστης ἡμάρτηκε, ὁμίλη γὰρ ἀσχηρὸς οὐδὲν ἔστιν ἀξιωτέωτερον, οὐδὲν ὑβριστικώτερον. καὶ τυραννὴ ὑβριν φεύγοντας ἀνδράσ, ἐς δῆμον ἀκολάστως ὑβριν πετέειμ, ἐστὶ οὐδ' αὐτὸς ἀνασχετόμ. ὁ μὲν γὰρ εἰ τι ποιεῖ, γινώσκω ποιεῖ. τῷ δ' οὐ γινώσκω ἐπὶ καὶ γὰρ ἀνγνώσκει ὅς οὐτ' ἐδιδάχθη, οὔτε οἶδε χαλὸν οὐδὲν, οὐδὲ οἰκῆσθαι, ὅθις τε ἐμπεσόν τὰ πρῆγματα ἀνευ νόθ, χειμάρρῳ ποταμῷ ἵκελθ. δῆμον μὲν οἱ Πέρσησι κακῶν νοέουσι, οὐτὶ χρᾶσθαι. ἡμεῖς δ' ἀνδρῶν τῆς ἀρίστης ἐπιλέξαντες ὁμίλην, τῆτοισι περιβεβόμ τὸ κράτος. ἐν γὰρ δὴ τῆτοισι, καὶ αὐτὶ ἐνεσόμεθα, ἀρίστη δ' ἀνδρῶν εἰκὸς ἀρίστα βεβλεύματα γίνεσθαι.

EA quidem quae Oranes, ad abolendum vnius dominatum, pertinentia dixit, à me quoque dicta sunt: sed quod ad summam rerum populo deferendam hortatur, in e certe ab optima aberravit sententia. Fugill enim multitudine nihil est amentius, nihil est insolentius, atqui nos, dum tyranni insolentiam fugimus, in populi petulantis insolentiam incidere, omnino intolerabile fuerit. Ille enim, si quid facit, quid faciat intelligit, at hic nulla intelligentia praeditus est. Ecqua enim praeditus esse possit, qui neque edoctus est, neque quicquam eorum, quae honesta sunt, aut sibi conuenientia, cognitum habet: Sed in negotia, quae gerenda sunt, irruens, ea sine vilo consilio protendit, torrenti similis. Quamobrem, qui Persis male consultum cupiunt, ij populare imperium experiantur. At nos praestantissimorum virorum delecto caetu, imperium illis tradamus. In eorum enim & ipsi numero erimus. Ac profecto vt praestantissimorum praestantissima consilia sint, rationi consentaneum est.

Democritia impietate.

Populi rei.

OECO-

